

REZUMAT

al Tezei de Abilitare *Reverberațiile teatralității: imagini, prezențe, întâlniri*

Ștefana Pop-Curșeu

Un parcurs profesional în domeniul teatrului și al artelor spectacolului presupune o suită neîntreruptă de căutări, încercări, descoperiri și confruntări, validări și invalidări, corectări, reveniri, reciclări, plonjări în creație și distanțări succesive, apoi noi căutări și noi încercări într-o spirală alimentată de energia vocațională fără de care arta nu poate exista. Lucrarea de față, cu titlul *Reverberațiile teatralității: imagini, prezențe, întâlniri*, retrasează un astfel de parcurs, pe care mi l-am asumat, dezvăluind o maturizare progresivă, de la susținerea tezei mele de doctorat, la Institutul de Studii Teatrale de la Paris, trecând prin anii de activitate didactică, managerială și de cercetare, prin confruntarea ideilor și rezultatelor mele în conferințe de nivel internațional și prin publicarea a zeci de articole, studii și volume, până la conturarea și consolidarea unor proiecte serioase de viitor, atât pe plan didactic, de cercetare, cât și de creație, și de construcție culturală cu potențial impact benefic asupra comunității clujene și naționale.

Prima parte a lucrării este consacrată „realizărilor științifice, profesionale, academice ulterioare susținerii tezei de doctorat” și regroupează activitatea mea de cercetare în istoria și teoria teatrului, practica scenică (în planul scrierii dramatice, al regiei și al actoriei), precum și activitățile variate de management cultural și interesul meu pentru obiectele de patrimoniu. Am pornit de la temele mari abordate în cadrul tezei de doctorat pentru că în jurul lor gravitează o bună parte a publicațiilor și cercetărilor mele ulterioare anului 2008.

În *Teatralitatea picturii murale post-bizantine (secolele XV-XVII)*, aduceam în discuție atât chestiuni teoretice, legate de definirea termenului de „teatralitate”, cât și istorice, vizând mai ales *desprinderea teatrului de ritual, apariția fenomenului teatral religios medieval și relația dintre imaginea sacră bidimensională estică și cea tridimensională occidentală, statuară pe de o parte și scenică pe de alta*, cu o vitalitate teatrală de neconceput în lumea ortodoxă, dar compensată cu cicluri picturale murale pline de dramatism care au ajuns să iasă din biserici, acoperindu-le zidurile exterioare, în țara Moldovei, în același moment în care se jucau marile mistere în Franța secolului al XVI-lea. Astfel, s-au desprins din materia tezei articole și studii scrise mai ales în franceză, dar și în română, care au adus noi perspective asupra teatrului în Bizanț, a modului în care era percepută participarea publicului creștin la spectacolele păgâne și a impactului pe care l-a avut filosofia imaginii asupra relației estului și vestului creștin cu artele spectacolului. O abordare originală, inedită, a constituit-o analiza frescelor de la mănăstirile din Moldova din perspectiva *iconografiei teatrale*. Analiză dezvoltată în paginile tezei, în capitole ample consacrate ciclurilor vieților Sfinților Ioan Botezătorul, Nicolae, Gheorghe, precum și al Fecioarei Maria și al lui Isus, prin comparația reprezentărilor picturale cu cele scenice din misterele și dramele semi-liturgice cu aceleași teme. Câteva dintre episoadele discutate au fost reluate în studii de sine stătătoare care au scos în evidență uriașul potențial teatral și efectul dramatic al acestora asupra credinciosului devenit

simultan și martor-spectator al unei înscenări divine (ca în cazul Bunei Vestiri) sau diabolice (în dansul Salomeei și în uciderea pruncilor din Betleem).

Dincolo de conținutul propriu-zis al tezei, temele și metodologia au continuat să reverbereze la nivelul intereselor mele de cercetare, reapărând, pe lângă conferințe și articole, în mai multe publicații importante atât din zona teatrală propriu-zisă, cât și din cea antropologică, ambele abordate însă, cel puțin în parte, prin prisma relației lor complexe cu iconografia teatrală. Astfel, am publicat în 2012 o carte consacrată studiului imaginarului teatral flamand prin analiza comparativă a creației lui Michel de Ghelderode și a picturii lui Bruegel cel Bătrân, iar în 2023 un volum colectiv dedicat Dadaismului și artelor spectacolului, precum și mai multe studii ce reinterpretează teatrul neo-avangardist în oglinda curentelor artelor plastice și vizuale ale epocii. Pe planul antropologiei teatrale, în 2020 a văzut lumina tiparului un volum cuprinzând o amplă cercetare a iconografiei vrăjitoriei în arta religioasă românească, iar în 2022 un altul, despre practicile vrăjitorești în România (în limba engleză), ambele realizate în strânsă colaborare cu Ioan Pop-Curșeu.

Pour une théâtralité picturale. Bruegel et Ghelderode en jeux de miroirs, a apărut în limba franceză, la editura clujeană Casa Cărții de Știință și mi-a permis reluarea și prelucrarea unei materii cercetate în timpul masteratului, adăugite și reevaluate după rezultatele doctorale. În pictura bruegeliană, mi-am focalizat atenția asupra acelor picturi ample, în care mișună viața și teatralitatea, ca să-l parafrazez pe Antonin Artaud, și care se desfășoară panoramic, dar regroupând multiple scene, de vizionat simultan sau cronologic, atent regizate din punct de vedere pictural, subliniind dramatismul relațiilor dintre personaje și creând o tensiune profund teatrală a acțiunii acestora în cadrul spațio-temporal ales. Tensiune regăsită și explorată de dramaturgul Michel de Ghelderode în halucinanta sa operă dramatică, reprezentativă pentru căutările de reteatralizare a teatrului, anti-naturaliste, specifice primei jumătăți a secolului XX.

Tot în zona avangardistă, trecând de la expresionismul ghelderodian la dadaism, condusă de explorarea teatralității sub diferitele sale forme, am publicat, sub titlul *DaDa se dă-n spectacol*, textul original al spectacolului *Tzara arde și Dada se piaptână (Fantoma de la Elsinore)*, precedat de o prefață care dezvăluie povestea nașterii acestui spectacol dedicat Centenarului Dada din 2016 și însoțit de mai multe studii critice care abordează creațiile dadaiste din varii perspective teatrale, scenice, iconografice și cinematografice; un volum colectiv semnat împreună cu Ioan Pop-Curșeu și Ion Pop.

De la avangardele istorice am trecut la noile avangarde, cu o serie de studii critice, scrise în ultimii cincisprezece ani (și care vor constitui materia unei cărți în anul care vine), dedicate căutării unei teatralități specifice și a unei expresivități iconografice a teatrului așa-zis al „absurdului”. Fiind atrasă, ca în cazul dadaștilor, de statutul excepțional și marginal al artiștilor-dramaturgi Beckett, Adamov și Ionesco, asumat împotriva curentului general, precum și de hipersensibilitatea la o lume postbelică dureros de haotică, deseori grotescă și rareori comică, am construit în toți acești ani o privire critică diferită, care să le dezvăluie opera într-o lumină pe care o consider mult mai adecvată, originală, în permanent dialog cu artiștii plastici care le-au fost contemporani, preocupați de aceleași problematici existențiale specifice societății post-moderne: cea a alienării ființei umane într-o societate de consum în plină dezvoltare, a omului-obiect, a omului-deșeu, a etalării intimității și a spectacolului permanent care face din toate valorile considerate odată fundamentale (fericirea, iubirea, credința etc.) simple iluzii mai mult sau mai puțin comerciale și multe altele. Și aici, iconografia teatrală,

redimensionată la cerințele secolului XX, s-a dovedit a fi un instrument revelator în cercetările și analizele întreprinse.

În domeniul antropologiei teatrale, reverberațiile direcțiilor trasate în cadrul cercetărilor mele doctorale s-au concretizat, pe de o parte, în mai multe studii consacrate *măștilor arhaice* autohtone, reciclării acestora pe scena contemporană și locului pe care îl ocupă în imaginarul social și artistic românesc, iar pe de altă parte, modului în care iconografia religioasă reflectă anumite practici și credințe, puse „în scenă” și „în imagine” astfel încât să devină cât mai vii și mai grăitoare pentru publicul din comunitatea căreia îi sunt destinate. Astfel au apărut cele două cărți semnate în tandem cu Ioan Pop-Curșeu, dedicate imaginilor și percepției practicilor vrăjitoarești în cultura română, prima publicată la Editura Școala Ardeleană/Eikon, 2020 (centrată pe iconografia vrăjitoriei, sursele și reverberațiile acesteia, universul imaginal construit în jurului multiplelor figuri ale vrăjitoarelor/vrăjitorilor, fermecătoarelor și luătoarelor de mână și de lapte), iar a doua, apărută la Palgrave Macmillan, *Witchcraft in Romania*, care îmbină, analizează și prezintă, pentru un public internațional, realitățile culturale românești și rezultatele cercetărilor noastre din ultimii douăzeci de ani, dintr-o perspectivă mai amplă, istorică (politică, socială și a mentalităților), dar și iconografică, având în centru aceeași figură expresivă și fascinantă a practicantelor/-ților activităților ilicite, magice și vrăjitoarești. Este de precizat faptul că aceste publicații complexe reprezintă un adevărat pionierat, punând în sfârșit și România pe harta studiilor de specialitate internaționale în domeniu, ceea ce a fost observat și recompensat, *Iconografia vrăjitoriei în arta religioasă românească* primind premiul „George Oprescu” al Academiei Române în 2022.

Tot în cadrul primei părți a prezentei lucrări, am trecut în revistă activitatea mea didactică atât în cadrul Facultății de Teatru și Film a Universității Babeș-Bolyai, cât și în cadrul diverselor alte Universități la care am fost invitată să țin cursuri, ateliere sau conferințe, de-a lungul anilor. Aici, se vede cum conținutul cursurilor și seminariilor asumate după obținerea titlului de doctor în Teatru și Artele spectacolului, în calitate de Lecteur, apoi de Conferențiar, regroupează interesele mele de cercetare și stimulează interesul și creativitatea studenților în direcțiile care mi se par relevante pentru aprofundarea studiului Artei Teatrului, atât din punct de vedere istoric, al ideii de patrimoniu cultural fundamental al omenirii, cât și al practicii scenice contemporane, asigurând surse de inspirație inepuizabile și de o bogăție și relevanță excepționale. Astfel, în cursurile pe care le predau se întâlnesc o mare majoritate a preocupărilor mele profesionale : mai întâi, *Istoria Teatrului Universal*, care pe două semestre conduce studenții prin diferite epoci și ipostaze ale artelor scenice, de la teatrul ritualic, teatrul oriental, teatrul-dans indian, teatrul tradițional japonez, teatrul de umbre, teatrul grec antic, tragedia și comedia antică, teatrul și hipodromul roman, teatrul medieval, farse și carnaval, drame liturgice și mistere, la commedia dell'arte, comedia renașterii italiene, secolul de aur spaniol, Shakespeare, teatrul elisabetan și teatrul clasic francez. Apoi, cursul de *Poetici Regizorale*, consacrat gândirii teatrale la scenă, regiei în secolul XX, spectacologiei moderne, relației dintre filosofia teatrală și practica scenică, căutării teatralității și gândirii teatrului ca artă deplină și consacrat totodată marilor modele de formare a actorilor, de la Stanislavski și Antoine, Craig și simbolisți, Meyerhold, Artaud și avangardele, la Grotowski, Peter Brook, Mnouchkine, Giorgio Strehler, Eugenio Barba și direcțiile contemporane ale teatrului de artă. Pe lângă alte cursuri, mai degrabă metodologice, de inițiere în tehnicile cercetării sau în competențele de elaborare a lucrărilor de diplomă, un curs direct legat de căutările mele active

este cel de *Teorii ale teatrului în secolul XX*, destinat teatrologilor și dedicat investigării conceptului de *teatralitate*, dar și inițierii în domeniul iconografiei teatrale, studiului relației dintre teatru și pictură, în diferite epoci istorice, cu precădere în cea de-a doua jumătate a secolului XX, focalizându-se asupra teatrului neo-avangardist și a manifestărilor artistice Pop Art.

Interesul manifestat de studenți pentru aceste direcții se vede prin numărul mare de lucrări de licență și disertație pe care le-am coordonat și care se încadrează în temele generale propuse de mine: 1. istoria teatrului universal (teatrul oriental, teatrul antic, teatrul medieval, teatrul renascentist, *commedia dell'arte*, teatrul elisabetan, teatrul secolului XVII) și teatrul secolului XX (teatrul de artă, avangardele, teatrul absurdului); 2. teorie și filosofie teatrală (analiza textului dramatic, a procesului scenic, poetici regizorale); 3. iconografie teatrală (relația dintre teatru și artele vizuale – imagine teatrală/imagine picturală); 4. masca, din toate timpurile și sub toate formele sale.

Activitatea publicistică și editorială completează panorama activității mele de cercetare, predare și transmitere a cunoștințelor către publicul avizat, dar și către cel amator, cititor de cronici și recenzii. Prin reacția la cald, în fața producțiilor de teatru, festivalurilor, aparițiilor editoriale relevante, fie prin intermediul publicațiilor în reviste culturale, fie prin interviurile luate și prin rubricile radiofonice realizate, am păstrat vie legătura cu teatrul contemporan, exersându-mi privirea critică, cu echidistanță, dar cu deschidere cât mai mare, pentru înțelegerea fenomenului teatral al lumii profesionale pentru care îmi pregătesc studenții. Pe de altă parte, am consacrat mult timp revistelor academice, lucrând la început la lansarea revistei *Ekphrasis*, iar mai apoi concentrându-mă timp de șaisprezece ani asupra lansării, acreditării creșterii revistei de studii teatrale *Studia UBB Dramatica*. Iar pentru că am considerat întotdeauna munca în echipă ca fiind benefică pentru cercetare, am creat grupul ITIA (Istoria Teatrului, Iconografie și Antropologie teatrală) sub egida căruia am organizat cu colegii membri mai multe conferințe și am coordonat mai multe volume colective în domeniu.

O a doua componentă importantă a realizărilor mele profesionale este cea a practicii scenice care se intersectează, desigur, deseori, cu cea academică și științifică. Acest capitol reflectă implicarea mea constantă în diferite proiecte artistice colaborative, atât teatrale cât și cinematografice. Conform naturii acestora, se desprind patru niveluri diferite la care mi-am adus aportul în ultimii ani, și anume practica teatrologică, cea regizorală, cea a creației scenice auctoriale și cea filmică.

Teatrologia aplicată, dincolo de componenta critică, publicistică discutată anterior, a cuprins pentru mine munca specifică secretariatului literar, consilierea artistică și acompanierea muncii la scenă prin activități care țin de traducere de text dramatic, adaptare de text, coroborare de diverse variante de traduceri pentru textul de spectacol, dramatizare de roman, analiză de text cu echipa spectacolului și consiliere interpretativ-artistică.

Al doilea nivel al practicii scenice regrupează demersuri regizorale care au operat pentru mine trecerea de la lectura cu voce tare, la masă, a unui text dramatic împreună cu actorii, la punerea în spațiu și în mișcare a acestuia, la crearea unor spectacole-lectură care, deși realizate cu ocazia unor evenimente sau contexte specifice (cum a fost tricentenarul Brâncoveanu, centenarul teatrului Național din Cluj sau izbucnirea războiului din Ucraina), au dat viață scenică unor texte care doar astfel și-au revelat adevăratul potențial dramatic.

Al treilea nivel, dar și cel mai ofertant din punctul meu de vedere, a pus la un loc creația dramaturgică de texte originale, scrise în colaborare, pe care le-am gândit și scenic, pentru spectacole de sine stătătoare pe care le-am regizat cu actori profesioniști, contribuind și la conceptul scenografic, iar într-unul din ele asumându-mi și interpretarea unor roluri artistice. Astfel s-a născut spectacolul *Foc de Voie (O poveste din totdeauna și de pretutindeni)* și *Tzara arde și Dada se piaptână (Fantoma de la Elsinore)*, care au avut parte atât de turnee frumoase în țară și străinătate, cât și de aprecieri serioase din partea criticii de specialitate.

Ultimul nivel cuprinde contribuțiile mele la diverse proiecte filmice, în care, de la consiliere artistică la realizare de scenariu de film documentar, asumare de rol în lung-metraj și asistență de scenografie, am evoluat profesional și am pus în valoare cunoștințele mele în domeniu, deschizând calea unor proiecte artistice dar și de popularizare a patrimoniului cultural românesc, care se pot realiza în viitor.

Al treilea capitol din prima parte este dedicat activității mele profesionale din domeniul mai larg al managementului cultural. Este vorba, pe de o parte, de componenta organizatorică, care implică conceperea, gestionarea, administrarea, organizarea, monitorizarea, promovarea și evaluarea unor evenimente culturale cu valoare academică, științifică, didactică și artistică în domeniul Teatrului, al artelor spectacolului și al filmului, iar, pe de altă parte, de componenta trăirii experienței culturale într-un sens integral și interdisciplinar, vizând creșterea conștientizării valorilor comune societății și națiunii noastre în context european și dezvoltarea spiritului civic și a implicării active în direcția bunăstării intelectuale și emoționale a cetățenilor clujeni.

Astfel, incluzând atât dimensiunea teoretică, cât și pe cea practică, prezint modalitățile în care m-am implicat în câmpul managementului cultural, de la componenta didactică (cursurile de *Management al instituțiilor publice de cultură*, la nivel masteral), la munca organizatorică a numeroase evenimente academice și științifice în cadrul Facultății de Teatru și Film, cât și a unor evenimente culturale sub egida Teatrului Național din Cluj, ca director artistic. Aici își găsesc locul cele 15 ediții ale festivalului *Întâlnirile Internaționale de la Cluj*, organizarea Zilelor și Noptilor Porților deschise la Teatrul Național din Cluj, precum și lansarea unor concursuri de dramaturgie, curatorierea de expoziții pe diverse teme de interes cultural, istoric, teatral sau antropologic, iar, dacă ne referim la evenimentele cu un caracter științific mai pronunțat, care au vizat atât implicarea specialiștilor în domeniu cât și a studenților interesați, nu lipsesc colocviile internaționale, invitarea a numeroși oameni de teatru pentru conferințe și prelegeri extra-curiculare, accesarea granturilor de cercetare și explorare a unor teme importante cum sunt calitatea experienței spectatoriile, relația avangardelor cu artele spectacolului, influența digitalizării și a Inteligenței Artificiale asupra producției teatrale și filmice, patrimoniul cultural și problema identitară europeană, miturile care ne unesc și creația artistică. Toate aceste teme, dezbătute și prezentate sub diverse forme, au atras și adunat în jurul lor un număr mare de specialiști consacrați și de tineri cercetători interesați, iar rezultatele concrete sunt în continuare accesibile prin intermediul filmărilor, înregistrărilor sau publicațiilor, fie ca numere din revista *Studia UBB Dramatica*, fie ca volume colective pe care le-am coordonat împreună cu echipa organizatorică a diverselor manifestări.

A doua parte a lucrării este consacrată „Planului de dezvoltare al carierei profesionale, științifice și academice” și e construită în oglindă cu prima, sistematizând proiectele mele de viitor pe categoriile deja conturate și anume 1. Cercetare și proiecte editoriale în istoria și teoria

teatrului, 2. Practica scenică și 3. Management cultural și managementul cercetării (teorie și practică).

În primul rând, în ceea ce privește *cercetarea și publicațiile în domeniul iconografiei teatrale*, proiectele de viitor apropiat includ traducerea în limba română și aducerea la zi a amplei mele cercetări doctorale, în vederea publicării ei în mai multe volume. Împărțirea aceasta e cerută atât de numărul mare de pagini cât și de bogatul conținut iconografic atent analizat, care poate fi pus în valoare sub forma unui studiu de istorie a teatrului și iconografie teatrală, precum și a unor albume care să crească accesul publicului cititor la noile interpretări propuse. Tot în această direcție ar merge și pregătirea celei de-a doua ediții, revizuite și adăugite a cărții scrise cu Ioan Pop-Curșeu, *Iconografia Vrăjitoriei în arta religioasă românească*, deja epuizată în librării și pentru care există o cerere crescândă. Traducerea în română a cărții despre Bruegel și Ghelderode este și ea necesară din mai multe puncte de vedere, cel mai important fiind accesul studenților la informația teoretică cu privire la istoria teoriei teatralității și la relația pictură-teatru, specifică domeniului iconografiei teatrale, dezvoltate în cartea apărută doar în limba franceză. Un ultim proiect din această secțiune propune o nouă pistă de cercetare pe care am schițat-o plecând de la informații culese și de la documentarea realizată cu ocazia altor cercetări iconografice paralele, dar care se cer a fi completate, analizate și aprofundate într-o lucrare mai amplă pe tema *reprezentării figurilor diavolești în iconografia religioasă românească în paralel cu cele prezente în teatrul românesc (mai ales ca măști) de-a lungul istoriei*. Iar materialul existent și care mai poate fi găsit și investigat este extrem de promițător.

În al doilea rând, multe din proiectele mele vizează *cercetarea și publicațiile în istoria și practica teatrală* mai apropiată de contemporaneitate, incluzând istoria teatrului din ultima sută de ani. Publicarea unor cărți pe baza materialelor deja scrise, sau aflate în curs de scriere ocupă și aici un loc principal. O carte în curs de finalizare este cea consacrată reinterpretării dramaturgiei așa-numite „a absurdului” dintr-o perspectivă comparativă folosind instrumentele iconografiei teatrale. *Sub masca absurdului*, cuprinde studii despre teatrul lui Samuel Beckett, Arthur Adamov, Eugen Ionesco, și Jean Genet din perspectiva relației cu artele plastice și vizuale care le erau contemporane și care dezvăluie o față inedită a acestui teatru, mai prezentă și mai vocală în societatea traumatizată și debusolată a celei de-a doua jumătăți a secolului XX. O a doua carte, cu o apariție editorială prevăzută în Franța (*Arthur Adamov: une hypersensibilité au réel. Le piège de l'intime et du politique*), este un consistent studiu monografic consacrat lui Arthur Adamov, autor care merită reevaluat, grație câtorva texte dramatice foarte grăitoare pentru condiția omului modern și pentru evoluția teatrului în anii 50-70.

Urmează publicarea textului dramatic inedit *Foc de voie: o poveste dintotdeauna și de pretutindeni*, semnat împreună cu Ioan Pop-Curșeu, în ediție bilingvă, româno-engleză, iar într-un viitor nu foarte îndepărtat, publicarea celor trei traduceri din franceză a pieselor de teatru *Cameristele* lui J. Genet., *Eu tremur 1 și 2* a lui J. Pommerat, și *Baraca* lui A. Favez, deja realizate și prelucrate pentru spectacole montate în ultimii ani.

O cercetare mai amplă, pe care o voi întreprinde, alături de o echipă de colegi specialiști în domeniu, cel mai probabil cu ajutorul unui grant, este un studiu monografic complet și complex, pe mai multe paliere și tematici relevante din *Istoria Teatrului Național din Cluj prin imagini, povești de vieți și de spectacole*, în mai multe volume bogat ilustrate, prin apariția

căroră îmi propun să marcăm 130 de ani de la construirea clădirii Teatrului în 2036 și să sărbătorim redeschiderea sa după renovare (dacă aceasta va fi gata până atunci).

În ceea ce privește *proiectele didactice cu componentă de cercetare*, voi continua în direcțiile trasate, fiind deschisă la toate oportunitățile benefice pentru studenți și dezvoltarea lor profesională. *Activitatea publicistică* va fi la rândul său continuată cu intervenții de tip *cronică teatrală și literară* în reviste de specialitate din România, precum și prin rubrica *Teatrul viu*, ajunsă la al 40-lea episod în luna mai 2026, pe frecvența *Radio Trinitas*. Activitatea editorială va urmări stabilizarea, acreditarea și predarea ștafetei revistei *Studia UBB Dramatica* unor colegi mai tineri de la Facultatea de Teatru și Film.

Ajungând la palierul *practicii scenice* din planul de dezvoltare a carierei mele profesionale, explic în ce măsură practica artistică în *teatru și film* va reprezenta în continuare o sursă majoră de interes pentru mine, o suită de provocări și posibilitatea unor frumoase împliniri și colaborări. Câteva dintre proiectele mele desenează punți de legătură între cele două arte; transformarea piesei de teatru *Foc de voie* în scenariu de film și realizarea unui lung-metraj este un exemplu. Apoi, publicarea unui scenariu de film pe care l-am dedicat atracției poetului Charles Baudelaire pentru teatru, scenariu care poate fi transformat în piesă de teatru și pus în scenă cu ocazia sărbătoririi, în 2027, a 170 de ani de la publicarea *Florilor Răului*. De altfel, pe lângă acestea și după lansarea filmului *Straja*, la care am participat activ, viitorul va aduce noi proiecte, mai ales legate de colaborarea dintre cele două departamente ale Facultății de Teatru și Film, în cadrul sau în afara Școlii Doctorale.

Un ultim capitol semnificativ al părții dedicate planului de dezvoltare a carierei mele în domeniul regrupează obiectivele, proiectele și activitățile pe care le-am schițat în zona practicii de management cultural, chiar dacă pentru mine acest câmp este mereu văzut ca fiind deschis spre o alimentare continuă din zonele de cercetare științifică și creație artistică. Astfel, îmi propun reactivarea grupului de cercetare ITIA pentru că interesul comun pentru Istoria Teatrului, Iconografie și Antropologie Teatrală există în continuare, iar pe lângă prezența mai multor colegi practicieni care doresc să ni se alăture, e fundamentală atragerea masteranzilor și doctoranzilor către cercetarea de vârf în artele spectacolului și cinematografie, oferindu-le un spațiu complementar în cadrul Școlii Doctorale a FTF, un spațiu de dialog și schimb de idei, metode și referințe bibliografice. Acest grup de cercetare poate reprezenta și o platformă adecvată pentru proiectele de colocvii internaționale și granturi viitoare, încurajând schimburile de experiență cu colegi din alte universități, stagiile de cercetare, susținerea de conferințe publice și publicațiile în volume colective.

În ceea ce privește organizarea de viitoare evenimente științifice, se profilează un colocviu internațional de iconografie teatrală, dedicat memoriei prof. univ. Martine de Rougemont, pe care îl voi organiza împreună cu colegii parteneri de la Università degli Studi di Firenze, catedra de Istorie a teatrului, sub direcția prof. Renzo Guardenti și cu Institutul de cercetare în studii teatrale de la Paris (IRET) și începerea demersurilor de reactivare a arhivei de iconografie teatrală Dionysos cu aceiași parteneri. Pe partea de granturi și căutări de finanțări europene pentru cercetări mai ample, interesul meu merge înspre zona teatrului de mască și a antropologiei teatrale. Astfel, pornind de la constituirea unei baze de date iconografice referitoare la teatrul românesc de la începuturi și până în prezent: *Masca în cultura teatrală română*, cu fișe de identificare complete, după modelul arhivei iconografice italiene Dionysos, se poate profila un proiect european, centrat pe *teatrul de mască românesc în context european*

și care presupune o amplă cercetare în antropologie teatrală, culturală și vizuală, cu participarea a numeroși specialiști etnologi, antropologi, istorici ai teatrului și doctoranzi în domeniu, care să studieze formele de teatru și formele parateatrale de pe teritoriul României în oglindă cu teatrul și obiceiurile medievale europene, cu anumite tradiții regăsite în cursul secolului al XIX-lea și cele păstrate până în zilele noastre în timpul sărbătorilor regionale din diverse colțuri ale Europei.

Aceste proiecte științifice vor merge mână în mână cu popularizarea culturală și deschiderea către comunitate, prin concursuri de dramaturgie (*DramaCatchers*) și inițierea unui festival al măștii, sub egida Facultății de Teatru și Film, un festival unic în România, destul de solitar în Europa, fără a fi însă stingher și printre puținele din întreaga lume. *VOCILE MĂȘTII* ar fi un festival internațional de artele spectacolului, centrat pe problematica măștii la mai multe niveluri (istorie culturală, fabricare, folosire, punere în valoare, patrimonializare, reciclare culturală a măștilor venite din toate colțurile lumii). Un proiect de întâlnire, de împrietenire și de dublă îmblânzire, atât a publicului cât și a măștilor: un festival internațional al măștilor la Cluj-Napoca. Nu este vorba despre un carnaval sau despre un ecou îndepărtat al Festivalului de la Veneția, care își are, precum multe sărbători cu măști din țările europene, o tradiție veche, ci despre orașul nostru care să devină o scenă turnantă pentru cunoașterea diversității culturale și învățarea dialogului cu măștile de pe toate continentele.

Iar acesta ar fi un pas esențial pentru a putea gândi ultimul proiect de anvergură asupra căruia mă opresc în această lucrare, și anume înființarea **Muzeului Artelor Scenice și Cinematografice din Ardeal (MASCA)**. Un muzeu modern, interactiv, care să aducă la un loc afișe, caiete-program, texte de întâmpinare, costume și obiectele de recuzită, mobilier și reproduceri fotografice ale acestora, variante de text, caiete ale sufleurilor și regizorilor, cu adnotările specifice, schițele de decor și costume, dar și aparatura folosită în diferite epoci: reflectoare, orgă de lumini și sunet, microfoane etc., obiecte artistice și de aparatură tehnică de scenă, păstrate cu grijă de oameni care au iubit și iubesc meseria pe care o practică. Este vorba de obiecte cu valoare patrimonială pentru teatrul viu, obiecte care sunt urme importante, lăsate de o istorie complexă a teatrului (dramatic și liric) din Transilvania, care cuprinde poveștile Teatrului și Operei Naționale, Teatrului Maghiar de Stat, a spațiilor independente, a cinematografeilor, formând istoria teatrală a Clujului și a Ardealului. Preconizez așadar pentru 2027 începerea demersurilor pentru înființarea legală a acestei noi instituții de cultură, care va fi unică în Transilvania și de mare interes pentru întreaga țară. Un spațiu cultural atractiv pentru turismul în creștere, dar mai ales un spațiu expozițional și de creație, un spațiu de educație non formală cu activități teatrale și artistice pentru familii cu copii, locuri de muncă și de practică pentru absolvenții Facultății de Teatru și Film și un cadru de valorificare a istoriei unor arte și meserii care ne sunt dragi.

Lucrarea propune astfel o panoramă completă a activității mele în domeniu, pe multiple paliere, din 2008 până în 2026.